

תלמוד

היו האמט אידן
דאס הארין
נאר הוין אר פסט
עם באהאר גען

אור ובהירות בעבודת השם במשנת ברסלב

והפרי את לב האמן משרכם
ותתתי לכם לב בשר

בלק

גליון כז' | תשפ"ב

אור להביות הלב של איש הישראלי
בועך מאד עד לב השמים לה' ותברך,
ואין סוף ואין תכלית לתשוקתו

לב ונפש של הדבר והלב

שפכי במים לבך נבח פני ה'

התפילה שאינה עוברת דרך שערים, אלא היא נובח פני ה' / המקטרגים לא אורכים עליה, ואפילו אחד כמו בלעם יכול לזכות על ידה לאחרית טוב...

הן עם לבדד ישכון ובגוים לא יתחשב (במדבר כג, ט)

"הן עם לבדד ישכון" - זהו השבח והפאר של עם ישראל, שגם בלעם הודה לזה.

ומבאר מוהרנ"ת (בהלכות ברכת השחר ה' פז): שהם עם קדוש כזה ששומנים לבדד, שהם מתבודדים בינם לבין קונם ושופכים שיחתם לפניו בכל פעם, והושבים בכל יום על אחריהם וסופם האחרון. ועל ידי זה הם בטוחים מכל צר ואויב ומסטיין, כי הם מסתירים עצמם בצל כנפיו יתברך תמיד, בבחינת 'אתה סתר לי', שיהו בחינת 'ישכון ישראל בטח בדד', בחינת כי אתה ה' לבדד לבטח תושבני, שעל ידי בחינת 'בדד', בחינת התבודדות, על ידי זה שוכן ישראל בטח תמיד. כי מי זה ערב את לבו לגשת אל השם יתברך שהם מסתירים עצמן אצלו יתברך.

בשעת התבודדות, מדבקים המתבודדים את מחשבתם ולבם בהשם יתברך, ועוסקים "לסלק מחשבתם מכל ההבלים של זה העולם ולבטל רצונם אליו יתברך", הן על כך ממשיך הפסוק ומשבח: "ובגוים לא יתחשב, ותרם ויתן וירושלמי 'ובנימוס עממיא לא מתערבין', שאינם רודפין אחר ניומסי העובדי כוכבים ואחר ריבוי כלי בית וכלי כסף ותכשיטין וכו' ושאר דברים המרכיבים הבל שלהם, רק מטלקים כל מחשבותם מכל זה, ומתבודדו ושופכים שיחם ברצונות טובים וכיוספין חוקים וגעגועים נמרצים אליו יתברך.

כל 'התבודדות' חשובה ורצויה; עם או בלי דיבורים; על עצמו, על בני ביתו, על הכלל או על הפרט. אך, עיקר עניינה ומטרתה של התבודדות, היא לדבק עצמו בחד קטירא בכיסופים וגעגועים להשם יתברך.

כי זה עיקר התבודדות, להתבודד ולהשוב עם עצמו היכן הוא בעולם, ולהיכן נתפור דעתו ומחשבתו ורצונו, ולהיכן נשלך ותעתה על ידי מעשיו ומחשבותיו. עד שעל פי רוב רואה לעצמו שאין לו מקום ורוח מארבע רוחות העולם לברוח לשם ולהתרחק שם מפגעי העולם בגשמיות ורוחניות, בגוף ונפש ומזון ופרנסה, בבחינת אנה אלך מרוחק וכו', וכמו שאומרים בסליחות 'פנינו לימן ואין עוזר, לשמאל ואין סומך', עד שרואה שאין לו מנוס כי אם אליו יתברך לבד, בבחינת 'ממן נסתי ושבתי אליו'.

אנ"ש די בכל אתר ואתר ייחדו והקדישו את שבת קודש הבעל"ט, להתחדשות בעצת התבודדות. הזמן גרמא גם למי שכבר זוכה להתבודדות יום יום, לעלות מדרגא לדרגא, ולהשתדל מעט או הרבה כפי יכולתו, להזכיר לעצמו מהו 'עיקר התבודדות', ולהכניס לתוך התבודדות על כל פנים כמה דיבורים של 'היכן אני בעולם' וכדומה...

אין המקטרגים מצויים כל כך לארוב" (ליקוטי מוהר"ן ח"ב, יז).

השיחה שמדבר האדם בינו לבין קונו אינה נוסח קבוע, ואין סוף וגבול כלל לדרכים החדשים הנסללים למעלה על ידי אלו המתבודדים דבר יום ביומו - - -

גם מי שהסתאב בטינופין דהאי עלמא, והמקטרגים מקיפים אותו 'כי כסלא לאוגיא' - יכול גם הוא לזכות לאחרית טוב, אם רק יאחז בעצת ההתבודדות.

גם אחד כמו בלעם הרשע, יכול לזכות למות מות ישרים, אם יתחיל מעתה ללכת בדרך התבודדות, ולשפוך לבו כמים נובח פני ה'...

וכפי שהעיד בלעם בעצמו:

לאחר שהשים ה' בפיו דברי שבח על כלל ישראל: "הן עם לבדד ישכון - שהם עם קדוש כזה ששוכנים לבדד, שהם מקיימים 'לך עמי בוא בחדריך וסגור דלתך בעדך חבי כמעט רגע עמי יעבור זעם', שהם מתבודדים בינם לבין קונם ושופכים שיחתם לפניו בכל פעם וחושבים בכל יום על אחריהם וסופם האחרון. ועל ידי זה הם בטוחים מכל צר ואויב ומסטיין, כי הם מסתירים עצמם בצל כנפיו יתברך תמיד" (ליקוטי הלכות, שם).

השיג את מעלת התבודדות, עד שאיחל לעצמו: "תמות נפשי מות ישרים ותהי אחריתי כמוהו - כי אמר על עצמו, שידע קלקולו וזוהמתו העצומה שאין דוגמתה, אף על פי כן אמר: הלוואי והייתי זוכה אפילו אנכי לילך בדרך זה להתחזק מעתה ברצונות טובים ולפרש שיחתי בכל יום לפניו יתברך ולשפוט את עצמי בכל עת, אז הייתי זוכה גם כן לאחרית טוב" (ליקוטי הלכות, ברכת השחר ה' פז).

גם בלעם המזוהם הבין, שאילו היה משתמש עם כוחה של התבודדות, היה גם הוא זוכה לאחרית טוב; גם אחרי שעשה מה שעשה, אילו היה בורח לשעה לתבודדות יומיומית, היה זוכה לסיים את חייו בצורה אחרת לגמרי...

אמור מעתה: מי שאין לו עבר פילי כבלעם, כמה תהיה אחריתו טובה ומתוקה, אילו ירגיל את עצמו מהיום להתבודד לפני ה'?

ה'התבודדות' היא שיחה אשר משיח האדם את לבו נובח פני ה', "בפשיטות גמור, כתינוק לפני אביו, כאשר ידבר איש אל רעהו" (חיי מוהר"ן, תלט).

וכפי שהגדיר זאת רבינו בפני מוהרנ"ת (כוכבי אור, אנשי מוהר"ן, ד): "מ'רעדט זיך אויס דאס הארץ פאר ה' יתברך, אזוי ווי מ'רעדט זיך אויס פאר איין אמת'ן גוטן פריינד" - - -

גם אם אין אנו רואים בעיני בשר כיצד אנו עומדים נובח פני ה', "אמנם מי שהוא בעל שכל נכון, במעט התבוננות ושימת לב, יוכל לקבוע בלבו אמיתת הדבר, איך הוא בא ונושא ונותן ממש עמו יתברך, ולפניו הוא מתחנן, ומאתו הוא מבקש, והוא יתברך שמו מאזין לו, מקשיב לדבריו, כאשר ידבר איש אל רעהו ורעהו מקשיב שומע אליו" (מסילת ישרים, פרק ט).

ואכן, שיחה זו שבינינו לבין קוננו - היא נובח פני ה' ממש!

בעוד שהתפילות הקבועות, נכנסות למעלה דרך שערים - י"ב שערים כנגד י"ב שבטים - וצריך לזה זכות גדול, שיזכה אדם להעלות תפילתו דרך שער השייך לשבטו" (ליקוטי מוהר"ן, ט). הרי שה'התבודדות' אין לה שער, שכן היא 'נובח פני השם', וכשעומדים נובח פני השם, מי זקוק לשער?!

'תפילת התבודדות', אין לה לא שער, וגם לא 'שומרי הפתח' העומדים על הפתח ואורבים אחר תפילתו של האדם. ולכן היא גם עוברת ללא קטרוגים...

וכאשר מוסר מוהרנ"ת בשמו של רבינו הקדוש: "שמעתי בשמו לענין מעלת השיחה בינו לבין קונו, שאמר שעל תפילות ותחינות ובקשות הסודרות מכבר, כבר יודעין מהם כל המחבלים והמקטרגים, והם אורבים על הדרכים של אלו התפילות, מחמת שידועים מהם מכבר. כמו, למשל, על הדרך הכבושה, הידוע ומפורסם לכל, שם אורבים רוצחים וגזלנים תמיד, מחמת שידועים מדרך זה כבר. אבל כשהולכין בנתיב ודרך חדש, שאינו נודע עדיין, שם אינם יודעים לארוב שם כלל. כמו כן לענין הנ"ל, כי השיחה שמדבר האדם עצמו בינו לבין קונו, הוא דרך חדש ותפילה חדשה, שהאדם אומרה מליבו מחדש, על כן

אך מאידך, היו גם פעמים שלבו ופיו היו סגורים, והיה צריך להתחיל מתוך המיצר והדחוק, בבחינת "מן המיצר קראתי י-ה".

וכפי שמביא מוהר"ת את דברי חז"ל על מה שלפעמים כתוב 'מזמור לדוד' ולפעמים 'לדוד מזמור': "ואמרו רבותינו זכרונם לברכה שלפעמים אומר שירה ואחר כך שורה עליו רוח הקודש, ולפעמים להיפך ששורה עליו רוח הקודש ואחר כך אומר שירה" (ליקוטי הלכות, קריאת שמע ה, יא). לפעמים הייתה התבודדותו בבחינת 'אתערותא דלעילא', ששרתה עליו הרוח מלמעלה, ולפעמים היה חייב 'אתערותא דלתתא', להתעורר מלמטה בדברי שירות ותפילות בלי שום הארה של רוח הקודש, עד ששרתה עליו הרוח (עיי"ש).

רק כך התחבר התהילים; אילו היה ממתין כל פעם שתשרה עליו הרוח ורק אז היה מזמור, היו חסרים לנו מזמורים רבים... ועל אחת כמה וכמה אצלנו: אם נמתין בכל פעם שיהיו לנו דיבורים, וכשלא יזרמו הדיבורים נחזור הביתה - יהיו ימים רבים מאד שלא נתבודד בהם, ואכן נצטרך לחכות עד שנת תקצצ"ט ועד בכלל...

ר' מנחם: אני מאמין, וגם רואה בחוש, שזה אכן כך. אבל אם מותר לי לשאול: מדוע אומר מוהר"ת (בהלכות מלמדים שהבאת לעיל) שמה שנדמה לאדם שאין לו דיבורים "הוא שקר גמור והוא רק מעשה בעל דבר"? מילא "מעשה בעל דבר" אני מבין, אבל מדוע זה "שקר גמור"? הלא זו מציאות מוחשית שפעמים רבות הלב והפה סגורים ואטומים וא"ל לדבר.

רבי שמחה: השקר הגמור הוא מה שנדמה לאדם שבגלל שלבו ופיו סיכוי שידבר הפעם דיבורים לפני ה', ודוחה את ההתבודדות ליום אחר. זהו השקר הגמור! שכן, גם ביום שבו הלב והפה סתומים - אם לא יהיה טיפיש, ויעשה מה שצריך, יזכה גם באותו יום לדבר לפני ה'.

ר' מנחם: מה הכוונה "אם לא יהיה טיפיש ויעשה מה שצריך"? קודם כל, מדוע הוא טיפיש? ושנית, מה צריך לעשות כדי שיהיו לו דיבורים?

רבי שמחה: זה ענין של טיפשות, כי הבריחה שהאדם בורח מההתבודדות בשעה שאין לו דיבורים, נובעת מכך שאין לו חכמה להביא כיצד הדברים עובדים, ומה צריך לעשות במצב שכזה. ומי שהוא חכם, לא בורח. וכפי שכבר ראינו לעיל לגבי דוד המלך ש"דוד המלך עליו השלום היה חכם מאד בעבודת השם יתברך, ולא הלך משם", הוא פשוט "היה חכם מאד בעבודת השם יתברך" ולכן "לא הלך משם" עד שזכה שנפתח לבו...

ולגבי שאלתך "מה צריך לעשות כדי שיהיו לו דיבורים" - זהו אכן נושא בפני עצמו, שלא נספיק לדבר עליו השבוע. אבל ביתנים כדאי שתזכור את הנאמר בליקוטי מוהר"ן תניינא תורה צ"ו: "שאפילו כשאין יכולין לדבר כלל, אפילו כשמדברים רק דיבור אחד, גם כן טוב מאד! ואמר [רבינו] שאפילו אם אינו יכול לדבר רק דיבור אחד, יהיה חזק בדעתו, וידבר אותו הדיבור כמה וכמה פעמים בלי שיעור וערך, ואפילו אם יבלה כמה וכמה ימים בדיבור זה לבד גם זה טוב. ויהיה חזק ואמין, וירבה לדבר אותו הדיבור פעמים אין מספר, עד שירחם עליו השם יתברך, ויפתח פיו, ויוכל לפרש שיחתו".

כזה, שתמיד נדמה לו שעתה אינו יכול לדבר, ואינו יודע מה לדבר, ולבו אטום מאד וכו', כידוע לכל מי שנכנס בזה ... אבל באמת הוא שקר גמור והוא רק מעשה בעל דבר. כי אם יאמר כן - ידמה לו כן תמיד שעתה אין לו לב לדבר, ולא ידבר לעולם חס ושלום!" (ליקוטי הלכות, מלמדים ד, ו).

שמעת טוב? מה שנדמה לך שאתה לא יכול לדבר ולבך אטום מאד, זה "שקר גמור", שקר מוחלט ללא שמץ של אמת, "הוא רק מעשה בעל דבר". ואם תמשיך לומר ולהצטדק כך, זה יימשך "תמיד", ולא תדבר "לעולם" חס ושלום!

ר' מנחם: "לעולם"? הרי בכל זאת יש זמנים שהלב נפתח ויש דיבורים?

רבי שמחה: נכון, יש זמנים שה' עוזר והלב נפתח והדיבורים זורמים, אבל מאידך יש גם פעמים רבות - ורבות מאד - שהלב אטום ואין שום דיבורים. ומי שלא יודע איך להתמודד עם המצב הזה, וכשאין לו דיבורים הוא מפסיק את ההתבודדות והולך הביתה, לא יתבודד "לעולם", כי "תמיד" מזדמנים לאדם ימים שבהם אין לבו נפתח.

ר' מנחם: האם אין צדיקים שהלב שלהם פתוח תמיד?

רבי שמחה: וכי יש לך צדיק גדול יותר שעסק בתפילה כל ימיו כדוד המלך, אשר אמר על עצמו "ואני תפילה"? ואעפ"כ גם אצלו מצאנו שהיו לו זמנים שהלב היה סגור, והיה צריך להתחזק להישאר במקום ההתבודדות עד שייפתחו פיו ולבו.

וכפי שמספר:

"פעם אחת בא מכתב למוהר"ת מבנו ר' יצחק ז"ל והתנצל לפני כי בעת שהולך להתבודד אינו יכול לפתוח את פיו, ומפני זה קשה לו מאד להתבודד. והשיבו לו מוהר"ת ז"ל שזה היה גם כן אצל דוד המלך ע"ה, שבעת שהלך להתבודד נסתם פיו, ולא

היה יכול להתבודד ולפרש את לבו לפני השם יתברך!" (אבני ברזל, ג).

אלא מאי? דוד המלך לא התפעל מזה, אלא המשיך לשבת לפני ה'. וכפי שהמשיך מוהר"ת ואמר לבנו:

"אבל דוד המלך עליו השלום היה חכם מאד בעבודת השם יתברך, ולא הלך משם, וישב את עצמו שם, והתאנח מאד מעומק הלב, וצעק להשם יתברך על זה מה שלבו ופיו סתום. עד שירחם עליו השם יתברך ועזרו שפתח את פיו ודיבר בהתעוררות גדול מאד להשם יתברך. וזה מרומז בפסוק (שמואל ב' 2) שכתוב שם "וישב דוד לפני ה'", היינו מה שכתוב "לפני ה'", דהיינו בעת שהלך להתבודד, בזה המקום יישב את עצמו" (שם).

ר' מנחם: מה? תמיד היה לבו של דוד המלך סתום בעת ההתבודדות והתפילה?

רבי שמחה: חס ושלום, לא תמיד; לפעמים היה לבו פתוח כאלו ושרתה עליו רוח הקודש לשורר ולזמר לפני ה'.

ר' מנחם: השבוע הייתה לי התחדשות נפלאה בהתבודדות. ההסעה ליער בחצות הלילה התחדשה פה בירושלים. קנו טנדר חדש וגדול, ונוסעים מדי לילה.

רבי שמחה: אשריך וטוב לך!

מה גם ש"דבר בעתו מה טוב"; הפרשה היא פרשת 'בלק', בה מתגלה מעלת ההתבודדות: "הן עם לבדד ישכון" - "שהם עם קדוש כזה ששוכנים לבדד, שהם מתבודדים בינם לבין קונם ושופכים שיחתם לפניו בכל פעם וחושבים בכל יום על אחריתם וסופם האחרון" (ליקוטי הלכות, ברכת השחר ה, פו). וגם בשמה של הפרשה רמזו א"ש: בלק ר"ת בינו לבין קינו... (ראה בספר 'עונג שבת' להרה"ק רבי אפרים ל).

בלעם הרשע, שיבך לא רק את עצם ההתבודדות, אלא גם את הנסיעה וההליכה לשדה, ואמר: "מי מנה עפר יעקב - מי יוכל למנות ולשער יקרת קדושת כל פסיעה ופסיעה שדורכים על העפר כשהולכים... לשפוך שיחם בהתבודדות לפני השם יתברך, שמכל פסיעה ופסיעה שדורכים על העפר נעשים תיקונים ושעשועים גדולים למעלה שאי אפשר למנותם ולשעורם" (ליקוטי הלכות, שם).

ר' מנחם: נפלא מאד! האמת שראיתי גם שאנ"ש הקדישו את השבת לחיזוק בענין ההתבודדות, ואף קראו לה בשם 'שבת שפכי'.

רבי שמחה: אכן כך. הבה נקווה שהדבר יביא תועלת לכלל אנ"ש, שניכר כולנו מהמתנה הגדולה והנפלאה שקיבלנו מרבינו, מתנת ההתבודדות, ונתחדש בה בכל עוז ותעצמות.

ר' מנחם: אם מדברים על 'התבודדות', אני יגיד לך את האמת: לדעתי, עיקר הקושי הגדול שמונע ממני ומבני גילי להתבודד בקביעות, היא הבעיה הידועה והנפוצה של "אלמתי דומיה"... באים אל שעת ההתבודדות, מתישבים על אבן בשדה או על כסא בחדר מיוחד, ומרגישים כמו אילים; אין דיבורים!

זה קורה לי הרבה פעמים, וזה מה שבעיקר מקשה עלי להתמיד בהתבודדות דברי יום ביומו.

רבי שמחה: נו, ומה אתה חושב לעשות עם זה?

ר' מנחם: אני לא יודע... בינתיים אני מחכה לזמן שיהיו לי דיבורים.

רבי שמחה: אם כך, אני מודיע לך מראש שאתה יכול לחכות עד לחודש תמוז שנת תתל"ג...

ר' מנחם: אז אני יהיה כבר בן שמונים ושש...

רבי שמחה: נו, אולי אז יהיה לך ישוב הדעת. הרי יהיו לך כבר אז לכה"פ 200 נכדים ונינים שישמשו וישרתו אותך, גם טרדת הפרנסה כבר לא תהיה לך מסתמא, וגם התאוות כבר יעזבו אותך למנוחות...

ר' מנחם: אוי, רבי שמחה, הפלגת רחוק מדאי... מדוע אתה כ"כ בטוח שעד שנת תתל"ג לא יהיו לי דיבורים? וכי מדוע לא אזכה לישועה כבר השנה, שנת תשפ"ב?

רבי שמחה: האמת היא, שלא אמרתי לך את כל האמת. אם אתה רוצה לשמוע את האמת לאמתיה: אני מבטיח לך שאם לא תטפל עכשיו בבעיה, אזי גם בשנת תתקצ"ט - השנה האחרונה של שית אלפי שני - ג"כ לא יהיו לך דיבורים...

ר' מנחם: מי אמר לך את זה? מה מאיפה אתה לוקח את האומץ להבטיח לי על כך?

רבי שמחה: מוהר"ת כתוב כך בפירושו!

והרי לך לשונו בליקוטי הלכות: "צריכין תמיד להתחזק להרבות בשיחה בינו לבין קונו. כי דרך האדם הרוצה לעסוק

נדהמת?

להימנע לזמן מדרך המיצר והדחוק

אתה יודעת כמה נפלאה קושיה וקבד עלי בקל יום וקבד על פתחה פי לפניה בתפלה. ובפרט בעת שאני רוצה לפרש שיחתי לפניה עד אשר על פי רב אינו יכול לפתח פי לדבר דבור לפניה מרב הדחוקות והקבדות, ומגדל רבוי צרות הנפש והגוף נקשר ונאצל פי וקושיה וקבד עלי מאד לפתח פי לפניה... על כן הנני מפיל תחנתי לפניה, ופורש ולשוטף פפי מול רבמיה ותניינותיה וקמלתה המרבים ותנפלאים מאד שתהיה עמו בקל עת וקבל שעה, ותעורני תמיד שלא אסתבש בקל על פי מיני בלבולים ורעיונים פאזה וקאזה, רק אוקה לתהזק בקל עת התחיל לפרש שיחתי לפניה מתוך המיצר והדחוק... ואתה ברמיה ונסתרה המרבים בצר מרחיב לי בקל עת, ומרחיב פי ותמלאה ותעורני ותושיעני ותנפני ותפתח פי בהרחבה גדולה, לפרש ולקאר ולשים כל שיחתי לפניה, כדברי חן ורצוי ותתנני.

שלוחי מצוה אינן ניזוקין

ב'שבת שפכ' הבעל"ט, נזכור ונשנן שוב ושוב את דברי מוהרנ"ת: "אשרי הזוכה להתבודדות אפילו ביום, אבל אשרי ואשרי הזוכה לקיים בפשיטות 'הניעור בלילה', יהי חלקנו עמהם!" (עלים לתרופה, מכתב ש"ז).

"ואודות הפחדים שיש בזה, על זה נאמר בזהר הקדוש 'מאן דאיהו בדחוקא לא מסתכל מידי', כי מי שיועד ומחשב עצמו היטב, שכהרף עין יפרחו ימיו ויצטרך ליתן דין וחשבון מכל מעשיו, ולא יזותרו לו על שום דבר וכו' - בוודאי לא יביט על שום מניעה מהפחדים וכיוצא. ומכל שכן שבאמת אין בזה שום פחד כלל, כמו שאמר אדמו"ר זצ"ל בפירוש, בעת שדיברו לפנינו מזה, ואמר, שאם היה לו בן יחיד, היה משלחו יחידי בלילה לשדה ולא היה חושש לשום דבר, ואמר זאת על כל אדם, שאין לפחד כלל משום דבר, כי שלוחי מצוה אינן ניזוקין, בפרט מצוה כזאת" (כוכבי אור, אנשי מוהר"ן, ט).

מתבודד גדול היה ר' שמעון משחר נעוריו, עת אשר זכה להתקרב לרבינו הקדוש, ולשמוע ממנו סמוך לחופתו דיבורים חמים כגחלי אש מענין התכלית, לבל יישן ימיו ושנותיו. על אף היות ר' שמעון עוסק במשא ומתן, לא מנע זאת ממנו להיות קבוע וחזק בעבודת ההתבודדות - עצת העצות של רבינו הקדוש.

את המעלה העליונה והגדולה מן הכל, בחר ר' שמעון לקיים על פי רוב מחוץ ליישוב על פני השדה, שם במקום אשר כל העשבים אומרים שירה בלי שום פניות, הרקב לעסוק בעבודת ההתבודדות. עם הזמן עקר דירתו וקבע מושבו לא רחוק מן העיר, במקום ששימש כאכסניא לעובדי אורח היוצאים לדרך, וכל זה במטרה להיות סמוך ונראה ליער, ובכך יהיה מוכן בכל עת לצאת ולבוא לחלות פני מלכו של עולם כיושב סתר. וגם אחר שקבע מושבו בארצנו הקדושה, בחר לו דירה בקצה העיר צפת, כדי שיוכל לעבוד את ה' במקום שאין אנשים מצויים, ומשם היה יוצא ונכנס לשדות ויערות הסמוכות, לפרש שיחתו כבן המתחטא לפני אביו.

היה זה בעצם ימי החורף באוקיינוס הקפואה, ויהי בהיותו בשדה, והנה לנגד עיניו קמה וגם ניצבה חיה טורפת. ר' שמעון מחדד את עיניו ומתבונן, וברור לו כי מדובר ללא כל ספק בדוב אימתני, אשר מחריקות שיניו ופסיעותיו הגסות והמהירות, נראה כי רעב הוא ושואג לטרף. ר' שמעון לא התבלבל, אלא עומד ומשתאה מחרשי לדעת כדת מה לעשות.

בראותו כי אכן הדוב מתקדם לעברו ומתכנן להתנפל עליו, חיש קל פשט את ה'פעלץ' מעיל הפרווה, בידו לקח סכין ואת כל זרועו עטף וכרך במעילו העבה שקיפל לכמה שכבות. כשהדוב כבר עמד לידו, והושיט לו ר' שמעון את ידו, והדוב שמח על הכניעה המוקדמת והמהירה, והחל לנשון את היד התחוב בתוך פיו, אך ללא הצלחה עקב שכבות הפרווה אשר מסביב, בינתיים, חתר ר' שמעון בתוך גרונו של הדוב, עד אשר כעבור כמה רגעים של מתח ומלחמה נפל הדוב, ועד מהרה סיים את פרפורי הגסיסה האחרונים ונשאר פגר מת, כשר' שמעון נשאר עומד ובידו הסכין נוטף דם, ועיניו נשואות לשמים, בשבח והודאה להש"י אשר האיר בלבו עצה ותחבולה, להציל את חייו. "גם את הדוב היכה עבדך..."

אכן, "שלוחי מצוה אינן ניזוקין, בפרט מצוה כזאת..."

ר' שמעון ב"ר בער מקרימינטשקא ז"ל

תלמידו הראשון וכן גילו של רבינו ז"ל, נתקרב אליו מיד לאחר חופתו, ורבינו אמר לו אז: "כפי הנראה, יהיה היכרות גדול בינינו". נאמן ביתו ומשמשו של רבינו במשך שנים רבות, ופעל אצלו שיזכה לשמוע גם לאחר הסתלקותו. רבינו הק' התבטא עליו שכבר שבר לגמרי כל המידות הרעות. אחר הסתלקות רבינו ז"ל סייע למוהרנ"ת באיסוף מונו עבור הדפסת הספרים הק'. בסוף שנת תקפ"ב בערך, זכה לעלות ולקבוע מושבו בארץ הקודש - בעיה"ק צפת, שם ישב ועבד את ה' רבות בשנים עד שנפטר לאחר שהוכה ע"י פורעים, ומנו"כ סמוך ונראה לציון האר"ל.

תולדות חייו הקדושים של
אבן עזריאל מוהרנ"ת ז"ל
ע"פ פ"א באש"ת באר"ת פ"א שנת ש"ז
פרק כ"ז

חשבוננו של עולם

רווח נצחה, מול עסקי העולם הזה

מאז התקרבותו לרבינו, גדלה התמדתו של מוהרנ"ת לאין שיעור. הוא היה יושב משך רוב הזמן בבית-המדרש בנמירוב עירו ועוסק בלימודו, ובבואו לביתו לא התעכב יותר מן הצורך. אשר על כן, כמעט ולא יכלו בני ביתו להיכנס עמו בדין ודברים בענייני פרנסה. שלחה אפוא זוגתו את גיסו אליו אל בית-המדרש, שידבר על לבו שישתדל גם לעסוק במסחר, בשביל לכלכל את ביתו כדרך כל הארץ.

הגיס פנה אליו בשאלה: "ר' נתן, הפרנסה, מה תהא עליה?"

"אכן, צודק הנך" השיב לו מוהרנ"ת, "אולם מה אעשה ויום יבוא ונצטרך לשכב כשרגלנו לעבר הדלת?"

מילים אלו אמר מוהרנ"ת מעומק לבו. הוא התיירא שמא עסקי המסחר, ובפרט כשיהיה נצרך לשם כך להתערב בין גויים ואנשים רחוקים מיראת ה', ישיכחו ממנו את התכלית שלשמה נברא.

מסופר, כי לימים חלה בנו יחידו של גיס מוהרנ"ת והגיע עד שערי מוות. בצר לו, רץ אל בית-המדרש, וניגש אל ארון הקודש ופרץ בבכי, כשהוא פונה בתפילה ממעמקי ליבו: "ריבונו של עולם! אם נגזר על בני שימות - מוסר אני את עצמי במקומו!". ואכן, חל שיפור במצב הבן וכעבור זמן לא רב הוא הבריא. אולם, אביו נפל למשכב ולבסוף נפטר. בטרם השיב את נשמתו לבוראו, כתב מכתב נרגש לגיסו מוהרנ"ת, בו הוא מבקש ממנו שישם עינו על בנו יחידו, מחמד ליבו, שיגדל כיהודי כשר וירא שמיים. בסוף המכתב, כתב מילים היוצאות מן הלב:

"ר' נתן, זוכר אני את שיחתנו, אז בבית-המדרש, ואת המילים שאמרת לי: 'יום יבוא ונצטרך לשכב כשרגלנו לעבר הדלת...' איי, כמה צדקת! מקנא אני בך שהתכלית האמיתית לא משה מלבך והקדשת את חיך לחיי הנצח!"

ישוב הדעת

בני ביתו של מוהרנ"ת ראו שאינם יכולים לדבר אתו בעניין, מכיוון שגם זמן מיותר להתווכח איתם, אין לו, ובכל רגע פנוי עסק בתורה ועבודת ה'. הם החליטו לשלוח אליו את דודו, אח אביו. הלה, היה מגיע יום יום אל בית המדרש, נטפל אליו ומשדל אותו ללא הרף שיעסוק בפרנסה. לבסוף, לא היתה למוהרנ"ת ברירה והוא נאלץ להבטיח למשפחתו שהוא ייסע לברדיטשוב להביא את הסחורה, אבל התנה עמם תנאי: את כל העניינים שסביב הנסיעה, כגון השכרת העגלה וכדומה, יעשו הם, וכל שישאר לו יהיה רק לנסוע ולהביא את הסחורה.

אך בכל זאת, לבו של רבי נתן לא היה שלם כלל עם העניין. צר היה לו על כל אותן שעות

ארוכות שיצטרך לבזבז על עסקי עולם כלה ונפסד, האם לא חבל עליהן?!

מאידך, לא ידע האם להתעקש ולסרב לנסוע לברדיטשוב, הוא הררה בינו לבין עצמו: הלא רבותינו ז"ל אמרו "הרבה עשו כרבי ישמעאל (שדעתו היתה שצריך לעסוק בתורה וגם בפרנסה) ועלתה בידן, כרבי שמעון בן יוחאי" (האומר שבזמן שישיראל עושין רצונו של מקום מלאכתו נעשית על ידי אחרים) ולא עלתה בידן" (ברכות לה, ועיין במהרש"א הכותב שבוודאי יש צדיקים גמורים שמתקיים בהם 'מלאכתו נעשית על ידי אחרים', אלא שמעטים הם, כדברי רשב"י עצמו 'דאיתי בני עלייה והם מועטים' (סוכה מה). ומכיוון שמועטים הם, אין לכל אדם לסמוך על זה ולומר איני עושה מלאכה לפי שמלאכתי נעשית על ידי אחרים, שצדיק גמור אני, כי שמא טועה הוא ואינו צדיק גמור. וזה הפירוש 'הרבה עשו כרשב"י ולא עלתה בידן', כי אלו שראויים לכך הם מועטים. מוהרנ"ת, בענותותו ושפלותו העצומה, לא היה בטוח שהוא ראי לכך, אך משמיים הוליקוהו בדרך המיוחדת של 'בני עלייה' הדבקים בעבודת הבורא בדביקות גמורה וראויים להנהגה זו של 'מלאכתו נעשית על ידי אחרים').

התבודדות ביער באישון-ליל

בלילה שלפני הנסיעה, חשב מוהרנ"ת בדעתו: אלך אל מקום התבודדותי שמחוץ לעיר, אפרוש כפי לפני השם יתברך בבכי ותחנונים מעומק הלב, אולי יחוס וירחם עלי, וינחה אותי בדרך האמת והישר לפניו.

הוא שם פעמיו אל היער, שם שהה בהתבודדות ממושכת, ביקש והתחנן מלפני ה' שיוליך אותו בדרך אמת, עד שהאיר היום. מן היער, הלך אל בית הכנסת, למד מעט ולאחר מכן התפלל שחרית. כשסיים להתפלל, החליט: "הרי העגלון יגיע רק לעת ערב, אסע קודם לכן לברסלב, לקבל רשות מהרבי לנסיעה". היו אלו ימי תמוז הארוכים, ובאפשרותו היה לנסוע ולחזור עוד לפני שעת היציאה לברדיטשוב.

אל רבינו, ברגל...

הוא תר אחר עגלה שתיקח אותו לברסלב, ומשלא מצא, החל ללכת רגלי לברסלב, כשבדרך, הוא זועק ומתפלל מקירות לבו להשם יתברך. בהמשך, זימנה לו ההשגחה עגלה בדרכו, שהובילה אותו עד לברסלב.

בבואו אל רבינו, החל רבינו משוחח עמו. תוך כדי שיחתם, יצאו מן הבית וצעדו יחד, הם עברו את הנחל הקטן המפכה במורד ההר, לא הרחק מביתו של רבינו. המשיכו הלאה לעבר השדה התוחם עם העיר, עד שהגיעו אל הגבעה שבשיפוליה זורם נהר ה'בוג'. רבינו נכנס עם תלמידו רבי נתן בשאיחה ארוכה מאוד, שבה גילה לו תורה עמוקה, נפלאה ונוראה, על גודל מעלת ההתבודדות.

תורה זו עתידה להיות אבן יסוד בדרכו של רבינו הק' לדורות עולם, ולאורה הולכים אנשיו הנאמנים בכל דור ודור, בעוז ותעצומות.

קביעות ב'התבודדות' - כיצד?

מדוע יש דברים שאני קבוע בהם מידי יום ביומו, וב'התבודדות' לא? מדוע אין מחסרים מדי כמה ימים סדר שלם כ'כולל', או להבדיל במקום העבודה? מה מקומה של 'התבודדות' ברשימת סדר העדיפויות?

כמו כן, אם זכית לשבת וללמוד ככולל; האם קורה לך אחת לכמה ימים שבו אתה מחסר סדר שלם?

או להבדיל, אם אתה עוסק במשא ומתן באמונה, ואתה הולך למקום עבודתך; האם קורה לך אחת לכמה ימים שאתה מחסר בעבודה?

כמדומני שהתשובה תהיה ברורה: לא!

והסיבה היא פשוטה: 'שחרית' הרי חייבים להתפלל כל יום, וא"כ כיצד שייך להחסיר זאת ח"ו?! ועל דרך זה ב'כולל' [הכוונה לכולל רציני, שראוי להיקרא 'כולל', ולא סתם ביהמ"ד שמיועד לכל מי שנפשו חשקה בתורה, שבאים והולכים] בזה אי אפשר לעשות 'חכמות', זה הרי סדר יום, יש מבחנים, יש הספקים, ואם כל כמה ימים מחסרים סדר שלם, יש מקום לחשוב מחדש אם אני מתאים ושייך למסגרת זו...

קל וחומר - להבדיל - במקום עבודה, שאין מצב שכל כמה ימים מחסרים, שהרי באופן זה אי אפשר לנהל עסק, והדברים פשוטים. הלאו כן?!

הרי לך, שישנם דברים שבהם אתה אכן מצליח להיות קבוע בהם יום יום חוק ולא יעבור. ומעתה נשאלת השאלה: מדוע ב'התבודדות' אין זה כך?

התשובה פשוטה מאוד: ה'התבודדות' אכן חשובה מאד אצלך, אולם עדיין אינה חשובה כ"כ לכה"פ כלימוד ב'כולל', ולכן לא תמיד יש לך זמן לזה... שכן, גם דברים חשובים מאד, אין לך זמן עבורם מדי יום ביומו, אלא אם כן מדובר בדברים חיוניים ונצרכים מאד, אשר אין יכולת ואפשרות לוותר עליהם, כי אין ברירה!'

והרי, שהעבודה כעת אצלך היא להתחיל מחדש ללמוד ולהתפלל ולהתבודד על הדבר הזה גופא, שתזכה ש'התבודדות' תקבל אצלך מקום של חשיבות הראויה לה, וכלשונו של רביה"ק ש'התבודדות הוא מעלה עליונה וגדולה מן הכל!'. (ליקוטי מוהר"ן תנינא, כה). או אז תעמוד ההתבודדות בראש רשימת סדר העדיפויות שלך, ותיכלל גם היא בראש הרשימה של הדברים הנצרכים והחיוניים שאין יכולת ואפשרות לוותר עליהם, כי אין ברירה!'

אפשר לשלוח שאלות שיופיע במדור זה להמערכת

יבוצו מעיינותיך חוצה!

לאור הבקשות הרבות המגיעות למערכת מידי שבוע, מאזורים ובתי כנסת שונים, הצמאים לאורו של רבינו הקדוש, והגיליון אינו מגיע אליהם, הוחלט לשנות את צורת ההפצה.

בימים אלו, מקימים מחדש 'מערך הפצה' יסודי בכל עיר ועיר, באופן שהגיליון הנפלא יהיה בהישג ידו של כל מבקש ה'. המערך יעבוד בצורה כזו, שבכל אזור יהיו כמה אברכים ובחורים, הממונים להביא את דבר רבינו הקדוש, לכל בתי הכנסת בשכונה.

לצורך כך, נקראים אל הדגל כל אברך או בחור אשר דבר רבינו הקדוש קרוב אל ליבו, וברצונו להקדיש דקות ספורות מידי שבוע, בכדי לזכות את ישראל, ולהחיותם בטללי תחיה הנובעים ממעיניו של הגנמ"ח.

כמו כן, אברכים או בחורים הנוסעים מירושלים לשאר ערי ארה"ק, מתבקשים לקחת איתם חבילה קטנה של עלונים, ובס"ד יקשרו אותם למפיץ האחראי על אזור הגעתם.

כל מי שליבו ער וחס לדבר רבינו הקדוש, ורוצה ליטול חלק בדבר נשגב זה, מוזמן להשאיר הודעה בקו 'לבבי', במספר 02-5021316 בשלוחה 2.

"דף אחד מספרי רבינו יהיה תיקון על הכל! ובכן, אני מצווה עליכם, שתהיו חזקים ברצון בממון ובטרחא" (מתוך צוואת מוהר"ן ת)."

שפכי כמים ליבך ונוכה פני ה'

שבת קודש זו הוכרו על קיום "שבת שפכי" לרגל פרשת בלק - בו משבחים את ישראל "הן עם לבדד ישכון", וכבר רמזו דורשי רשומות גם בשמה של הפרשה שהיא ראשי תיבות בינו ליבין קינו - ובשבת זו יתחזקו בכל אתר ואתר בעבודה קדושה זו.

כפי שעניכם תחזינה, אף בגיליונו התמקדנו בנושא זה. והלוואי שאכן נזכה להתחדש בעבודה נשגבה זו, אשר היא גדולה מן הכל, כדברי רבינו: "ההתבודדות היא מעלה עליונה וגדולה מן הכל".

מהנעשה והנשמע

ביהמ"ד תמימי דרך ב"ש: התקיימה 'שבת התאחדות' מרוממת באתרא קדישא מירון.

בית מדרשינו הגדול במא"ש: התקיים 'חנוכת הבית' לששה חדרי ההתבודדות שנבנו ברוב פאר והדר, מול מקום המקדש והר הבית, בשילוב 'כנס חיוק' לעצת ההתבודדות. נאמו: הרה"ח ר' משה קרמר שליט"א, והר"ר יעקב נתן אנשין שליט"א.

קהל נועם ה': התקיימה ליל 'שבת התאחדות' לבחורים בהתעלות מיוחדת, בס"ד יתקיים ליל שבת כזה מידי תקופה. השתתף בסעודה הר"ר יעקב נתן אנשין שליט"א, ומלבד הדבורים הלוהטים במשך הסעודה, אף התקיים פאנל מיוחד של 'שאלות ותשובות' לאחר הסעודה.

נקודות

טוב מאד ה'התפלא' ו'לפרש ש'יחתו ל'פני השם יתברך בשדה בין עשבים ואילנות. כי בשאדם מתפלא ומפרש ש'יחתו בשדה, אזי כל העשבים וכל ש'יח השדה ב'לם באים בתוך תפלתו ומסיעין לו ונותנין לו כח בתפלתו וש'יחתו.

(ליקוטי עצות, התבודדות י"ב)

הר"ר בנימין משה גורי שליט"א נדב 500 גליונות זכות הפצה תעמוד לו להתברך בכל מיילי דמיטב ברוחניות ובגשמיות

הרובצה בעולם שמו נדב 1000 גליונות לכבוד בניצח קדישא בעל האה"ח חק וזיעתיב"א זכות הפצה תעמוד לו להתברך בכל מיילי דמיטב ברוחניות ובגשמיות

הר"ר יואל וייס שליט"א נדב 1000 גליונות זכות הפצה תעמוד לו להתברך בכל מיילי דמיטב ברוחניות ובגשמיות

הרה"ח ר' יצחק חשן שליט"א נדב 1000 גליונות זכות הפצה תעמוד לו להתברך בכל מיילי דמיטב ברוחניות ובגשמיות

הרה"ח ר' יוסף דוד שכטר שליט"א נדב 1000 גליונות זכות הפצה תעמוד לו להתברך בכל מיילי דמיטב ברוחניות ובגשמיות

הר"ר שמשון פישר שליט"א נדב זכות הפצה בעיני בארא פארק זכות הפצה תעמוד לו להתברך בכל מיילי דמיטב ברוחניות ובגשמיות